

tīrākajiem un kvalitatīvākajam produktiem pasaulē.”

Latraps valdes loceklis atzīmēja, ka pērn izveidota jauna lauksaimniecības biedrība *Apvienība par ilgtspējīgu lauksaimniecību un lauku vidi*, kas vērsta uz ilgtspējīgu saimniekošanu un sabiedrības izglītošanu par lauksaimniecības jautājumiem un to jau dara. Savukārt ZS *Kotiņi* saimnieks, kurš ikdienā bieži uzņem gan žurnālistus, gan skolnieku un citas interesentu grupas, uzskata, ka svarīgi teju vai personiski cilvēkiem stāstīt un rādīt, kas ir bezaršanas tehnoloģija, gudrā smidzināšana utt., tad arī veidosies pozitīvs sabiedrības viedoklis.

Kāpēc ievestie dārzeni un augļi ir lētāki par vietējiem?

Juris Lazdiņš: „Brīdī, kad vajadzēs maksāt par CO₂ emisijām, šīs tālās piegādes beigsies. Lielākais dārzenu un augļu eksportētājs uz Latviju ir Polija, jo tur ir labāki klimatiskie apstākļi, lētāki energoresursi un lielāks ražošanas tirgus. Bez tam viņiem nav PVN minerālmēsliem, degvielai un energoresursiem. Tas viss ļauj konkurēt ar zemajām produkcijas izmaksām. Turklāt tur valstiskā domāšana ir vērsta uz ražošanu, nevis apspiešanu.”

Paneldiskusija

Savukārt *BASF Agricultural Solutions* pārstāve pauda uzskatu, ka lauksaimniecības attīstību bieži bremsē ierēdniecība, liekot šķēršļus uzņēmējdarbībai, īpaši jaunajiem uzņēmējiem, kas vēlētos sākt darboties kaut vai nelielā zemes platībā, radot kaut ko unikālu. „Viss sākas ar vienu ierēdni, kuram vajadzētu mainīt domāšanu un attieksmi,” teica Dagnija Hincenberga.

Labās prakses un ilgtspējas piemēri

Edgars Ruža uzskata, ka Latvijā ir daudz zemnieku, kuri saimnieko ilgtspējīgi: „Mums tikai to labo praksi vajadzētu izplatīt tālāk. Arī *Latraps* ir jauns ilgtspējīgs projekts – zirņu pārstrādes uzņēmuma izveide. Tas sniegs ieguldījumu slāpekļa minerālmēslu patēriņa samazināšanā, videi draudzīga produkta audzēšanā un augstas pievienotās vērtības produkta ražošanā.”

Labās prakses sakarā kā piemērs tika minēts arī paneldiskusijas dalībnieks, ZS *Kotiņi* īpašnieks Aldis Ločmelis. Viņš *Kotiņu* pieeju raksturoja īsi: „Regulāri veicam augsnes analīzes, tas ļauj precīzāk izsēt minerālmēslus, piekopjam minimālo aug-

šnes apstrādi, kā arī izmantojam minerālmēslus ar nitrifikācijas inhibitoru, kas palēnina slāpekļa izšķīšanu un palīdz saskaņot auga un slāpekļa pulksteņus.”

Kāda loma Zaļā kursa īstenošanā ir valstij, kāda – ražotājiem?

Pēc Jura Lazdiņa domām, ražotājs darīs to, ko pieprasīs patērētājs. Savukārt patērētājam vairāk interesē nevis produkta izcelsmes ilgtspēja, bet gan cena, jo galvenais ir paēst. Viņaprāt, daudzi Latvijas zemnieki jau kļūst arvien ilgtspējīgāki, samazinot ražošanas izmaksas. Valstij vajadzētu gādāt par jaunāko un modernāko tehnoloģiju pieejamību ražotājiem. „Piemēram, jau tagad ir pieejami ravēšanas roboti, bet bez valsts atbalsta zemniekam tādu iegāde nozīmētu zaudēt konkurētspēju,” norādīja Juris Lazdiņš.

Savukārt *Latraps* vadītājs uzsvēra, ka valstij primāri jāatbild par izglītību un zinātni. Viņaprāt, zemniekiem zemes ir tik, cik ir, un ir gana saprašanas, kā par to rūpēties tagad un nākotnē, lai gūtu kādu atdevi.

Vai no Spānijas atvests kartupelis var būt ilgtspējīgs?

Šāds jautājums tika saņemts no zāles. Uz to atbildēja Dagnija Hincenberga: „Noteikti nē, viens no aspektiem ir transports, kas atstās ievērojamu CO₂ pēdu, bet otrs aspekts ir augu aizsardzības līdzekļu lietojums. Piemēram, Latvijā kartupeļus pret lakstu puvi apsmidzina 3–5 reizes, bet, virzoties uz Eiropas dienvidiem, šis skaitlis palielinās līdz pat 15 reizēm veģetācijas laikā.”

Kooperācijas būtība – pārstrāde vai izejvielu izvešana no valsts?

Juris Lazdiņš: „Latvijā ir tādi apstākļi, ka varam izaudzēt, saražot un pārdot, lai nopirktu tās izejvielas, kuru mums nav. Kooperatīvs ir ieguvums mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kas vieni paši nevarētu izdzīvot. Mēs vienkārši esam aizmirsuši kooperatīvu izveides vēsturi un mērķus.”

Šim uzskatam pievienojās lielākā Latvijas kooperatīva valdes loceklis Edgars Ruža: „Visus biedrības pastāvēšanas gadus esam meklējuši un analizējuši, ko varētu pārstrādāt, lai būtu ieguvēji visās jomās.”

Kā noteiktās sankcijas ietekmēs lauksaimniekus?

Atbildot uz šo jautājumu, Edgars Ruža pauda pārliecību, ka Latvijas lauksaimniekiem netrūkst izdomas un spējas pielāgoties saimniekot, izmantojot mazāk minerālmēslu, kas turpmāk būs mazāk pieejami (aptuveni 50 % tika ievesti no Krievijas) un ievērojami dārgāki. Kas attiecas uz energoresursiem, tad tur, iespējams, būs jāpārorientējas uz citiem piegādātājiem.

Pēc biedrības *Zemnieku saeima* vadītāja aplēsēm, Latvijas lauksaimniecība sankciju rezultātā varētu zaudēt aptuveni miljardu eiro. Lietuvieši rēķinās ar zaudējumiem 300 milj. EUR apmērā. „Apzināties riskus, kas mūs sagaida, un viens no tiem būs graudu deficīts rudenī, tiesa, ne Latvijā, bet globāli,” teic Juris Lazdiņš un Aldis Ločmelis viņam piebilst: “Bet – kas mūs nenogalina, tas dara mūs stiprākus.”